

Міжнародна науково-практична конференція "Розвиток особистості у сучасному суспільстві..."

ВІСНИК ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ [Електронний ресурс] Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут людини. – Випуск 18. – К., 2015. – Режим доступу до збірника : http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-Випуск_18

Рекомендовано до видання Вченою радою
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № __ від _____ 2013р.)

PERSONALITY DEVELOPMENT IN MODERN SOCIETY: NATIONAL AND ETHNOCULTURAL DISCOURCES

Collected materials of International Scientific and Practical Conference

Дата проведення

23-25 квітня 2015 р.

Організаційний комітет

Юрченко Віктор Іванович, кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса
Грінченка (голова організаційного комітету);

Беленька Ганна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, заступник
директора Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка з
наукової роботи;

Машовець Марина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник
директора з науково-методичної і навчальної роботи

Жумабаєва Азія Єлеупанівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної й початкової освіти Інституту педагогіки жене психології КазНПУ імені Абая, м. Алмати, Казахстан

Акпаєва Асель Бакирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної й початкової освіти Інституту педагогіки жене психології КазНПУ імені Абая, м. Алмати, Казахстан

Лебєдєва Лариса Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної й початкової освіти Інституту педагогіки жене психології КазНПУ імені Абая, м. Алмати, Казахстан

Іскакова Айгуль Толеутаєвна, заступник керівника апарату КазНПУ імені Абая, доцент кафедри психолого-педагогічних дисциплін Інституту магістратури і докторантури PhD

Дубешко Наталія Григорівна, завідувач кафедри дошкільної освіти закладу освіти "Барановичський державний університет"

Гріньова Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Безпалько Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка (головний редактор);

Беленька Ганна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи, завідувач кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Іванов Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Побірченко Неля Антонівна, доктор психологічних наук, Провідний науковий співробітник НДІ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Сергєєнкова Оксана Павлівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Чернобровкін Володимир Миколайович, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедрою психології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Бакланов Костянтин Володимирович, кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Веретенко Тетяна Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор завідувач кафедрою соціальної педагогіки та корекційної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;

Прокопович Євгеній Михайлович, кандидат медичних наук, доцент кафедри практичної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Юрченко Віктор Іванович, кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса
Грінченка (головний редактор);

Мартиненко Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних
дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Котенко Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного
інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Гріньова Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

© Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса
Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету
імені Бориса Грінченка, 2014
© <http://www.psyh.kiev.ua>, 2014

**Запрошуємо Вас презентувати науковій Інтернет-спільноті свої пошукові
доробки**

ЗМІСТ

Агеева Л.Е. Этнокультурная компетентность будущих педагогов как фактор развития личности

Агранович Е.Н. Развитие речи как фактор формирования поликультурной компетентности учащихся начальной школы

Акрамова А.С. Элементы казахского фольклора в начальном математическом образовании

Акрамова А.С., Айдарханова Д.А. Наследие и самобытность тюркской народной педагогики

Акрамова А.С., Шакирова К.Р. Роль семьи в развитии личности ребенка

Беленька Г.В. Образ матері в українській культурі та його вплив на формування особистості

Богданець-Білокаленко Н.І. Проблема національного виховання особистості у дошкільному закладі та початковій школі

Бондаренко Г.Л. Народна риторика як засіб національного виховання майбутнього вчителя початкової школи

Бучма В.В. Особливості формування національної ідентичності підлітків у контексті сьогодення

Волошина В.В. Ментальні основи професійної підготовки майбутніх психологів

Герасимова О.І. Рефлексія як структурний компонент готовності майбутніх учителів початкової школи до початку іноземних мов...

Грінцова О.М. Психологічні особливості становлення національної ідентичності в юнацькому віці

Дубовик С.Г. Формування культури етикетного спілкування учнів початкової школи

Єськова Т.Л. Проблема підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до національного виховання дошкільників...

Жовнірук А.І. Особливості мнемічної діяльності особистості у процесі формування іншомовної компетентності

Жумабаєва А.Е., Кдырбаєва А.А. К проблеме подготовки будущих специалистов дошкольного образования в условиях полиязычия

Irgebayeva N.M. Ethopsychology and national psychology issues

Коледа Т.Г., Ланкуть Н.И. Формирование представлений детей среднего дошкольного возраста о качествах и свойствах природного материала...

Королева Н.А. Воспитание основ социального познания у детей дошкольного возраста

Лебедева Л.А., Акпаева А.Б. Влияние полиязыковой среды на особенности подготовки педагогов дошкольного образования в Республике Казахстан

Левченко Т.А. Нравственно-эстетическое воспитание дошкольников посредством приобщения к культурному наследию казахского народа

Левченко Т.А., Бисембаева Ж.А. Сенсорное развитие детей 2-3 лет в условиях семьи

Лохвицька Л.В. Концепції морального виховання особистості в сучасній американській психологічній науці

Мар'яненко Л.В. Самореалізація і самодетермінація учнів в пізнавальній діяльності як умови досягнення гармонійної вихованості...

Мартиненко С.М. Гуманістичні засади оновлення навчально-виховного процесу сучасної школи

Машовец М.А. Образовательная среда как средство формирования гражданской позиции у будущих педагогов

Мойзріст О.М. Соціальна адаптація і суб'єктивне благополуччя обдарованої дитини в освітньому середовищі

Никашина Г.А., Мындыкану Л.А. Некоторые аспекты проблемы формирования этнических представлений у детей старшего дошкольного возраста

Райченок Т.В., Лукашевич Т.М. Возможности белорусского музыкального фольклора в формировании национального самосознания дошкольников

Руднік Ю.В. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкової школи...

Ташенова Д.К. Представление учащихся о ценности внутреннего покоя через познание самого себя на уроке «самопознание» в 4 классе

Терещенко Л.А., Кесьян Т.В. Формування патріотичної свідомості учнівської молоді

Тристенъ К.С., Лобковская Е.А. Воспитание у дошкольников патриотических чувств как путь совершенствования их нравственного здоровья

Тристенъ К.С., Дерман С.А., Гудко Д.А. Роль праздников и развлечений в воспитании нравственной устойчивости дошкольников

Чернявська О.О. Соціально-педагогічні заклади як центри патріотичного виховання дітей у літній період

Шатирко Л.О., Тихонова Т.Б. Діяльнісна самореалізація особистості в полікультурному освітньому просторі

Руднік Ю.В. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкової школи...

Руднік Юлія Вікторівна - викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. У статті охарактеризовано організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання на уроках іноземних мов. Визначено принципи, які забезпечують їх результативність.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, готовність, майбутній вчитель початкової школи, інноваційні технології навчання, урок іноземної мови.

Аннотация. В статье характеризовано организационно-педагогические условия формирования готовности будущего учителя начальной школы к применению инновационных технологий обучения на уроках иностранных языков. Определено принципы, которые обеспечивают их результативность.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, готовность, будущий учитель начальной школы, инновационные технологии обучения, урок иностранного языка

Annotation. Organizational and pedagogical conditions of future primary school teacher readiness to innovational learning technologies usage at foreign languages lessons formation have been described in the article. Principles that ensure their effectiveness have been defined.

Key words: organizational and pedagogical conditions, readiness, future primary school teacher, innovational learning technologies, foreign language lesson.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні тенденції глобалізації та інтеграції зумовили зростання значення оволодіння іноземними мовами (ІМ). Це стосується фахівців будь-якої сфери, проте в першу чергу вчителів початкової школи (ПШ), які сьогодні поряд з навчанням інших предметів формують іншомовну комунікативну компетентність молодших школярів, оскільки вони закладають фундамент для подальшого опанування ІМ на інших етапах здобуття базової освіти. Досконале володіння ІМ на сьогодні є недостатнім для сучасного конкурентоспроможного вчителя ПШ, оскільки без оперування категоріальним апаратом педагогічної інноватики, а також умінням застосовувати інноваційні технології навчання ІМ, які є її предметом дослідження, освітній процес виявляється не ефективним та має репродуктивний характер. Застосування ж інноваційних технологій навчання ІМ сприяє підвищенню мотивації молодших школярів, їх активності на уроці; формуванню креативності, полегшує висловлювання особистої точки зору, вчить роботі у групах тощо. Тому дослідження організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ є актуальним та перспективним. Аналіз досліджень і публікацій. Педагогічні умови формування професійної компетентності вчителів обґрунтовані багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими (Н. Клокар, Н. Самойленко, Н. Сергієнко, Б. Чижевський та ін.). Різні аспекти готовності майбутніх учителів ПШ в контексті майбутньої професійної діяльності досліджували Л.С. Коржова, Д.І. Пащенко, Н.М. Мацкевич, Т.В. Бережинська та інші. Питанням готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності присвячені роботи І. Гавриш, І. Дичківської та інших. **Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Не зважаючи на ґрунтовні дослідження у контексті окресленої проблематики, аспект формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ представлено відносно безсистемно. Метою статті є схарактеризувати організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ, визначити принципи, які забезпечать ефективність визначених організаційно-педагогічних умов. **Виклад основного матеріалу.** Сьогодні не має чіткого розмежування традиційних технологій навчання ІМ та інноваційних технологій навчання ІМ, оскільки це потребує визначення конкретного моменту появи та дослідження розвитку тієї чи іншої технології, що унеможлиблюється особливостями їх імплементації в залежності від країни. Разом з тим, досі відбувається дискусія щодо того чи називати інноваційною технологією таку, що вже існувала протягом певного періоду часу і зазнала певних змін, чи абсолютно нову. Більш того, у ході аналізу науково-педагогічної літератури виявляємо цілий ряд синонімічних понять: «інновація», «нововведення», «новітня технологія», «нова технологія». Тому, у контексті нашого дослідження зазначимо наше розуміння взаємовідношення

традиційних, інноваційних та сучасних технологій навчання, які застосовуються у ПШ на уроках ІМ (Рис.1) [5, 201]. Рис. 1. Взаємозв'язок традиційних, інноваційних та сучасних технологій навчання ІМ. Представлене розуміння зв'язків у групі вищезазначених технологій безпосередньо пов'язане з циклом традицій на інновації. З розвитком інновації відбувається один з переходів: по-перше, вона стає традицією, по-друге, перестає існувати. Оскільки цей процес довготривалий, серед сучасних технологій виділяємо традиційні та інноваційні. До групи інноваційних технологій навчання також відносимо традиційні та інноваційні, що зумовлено рубіжним періодом на етапі розвитку інновації, тобто, коли інновація переходить в традицію. У зв'язку з таким представленням сучасних технологій навчання ІМ визначимо, якими є інноваційні технології, що застосовуються, або можуть бути імплементовані на уроках ІМ в ПШ. Серед інноваційних технологій ми виокремлюємо: інтерактивні технології, інформаційно-комунікативні, дистанційні, метод предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) тощо. Сьогодні у контексті професійної підготовки майбутнього вчителя ПШ йде мова про необхідність застосування ним інноваційних технологій навчання на уроках ІМ. Тому особливого значення набувають аспекти організаційно-педагогічних умов такої підготовки. За визначенням тлумачного словника сучасної української мови «умови» - це необхідні обставини, особливості реальної дійсності, які уможливають здійснення, створення, утворення чого-небудь, або сприяють чомусь [2, с. 1295]. Відтак, «педагогічні умови» – обставини, від яких залежить та за яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців [6, 243]. Цілком погоджуємось із визначенням Тетяни Ярославівни Вдович, яка пояснює організаційно-педагогічні умови як сукупність факторів, що забезпечують регулювання, взаємодію об'єктів і явищ педагогічного процесу для досягнення поставленої мети, вдосконалюють міжособистісні стосунки учасників педагогічного процесу для вирішення конкретних дидактичних завдань, сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців, їхньої самостійності, ініціативності, професійного інтересу [1]. Спираючись на вищезазначене під організаційно-педагогічними умовами формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ розумітимемо сукупність змісту навчання, методів, організаційних форм від яких залежить ефективність процесу підготовки майбутнього фахівця. У визначенні організаційно-педагогічних умов ми керувались засадами особистісно-орієнтованого підходу, оскільки одним із завдань освіти на сучасному етапі розвитку є можливість диференціації та індивідуалізації навчального матеріалу, що сприяє розвитку індивідуальних здібностей особистості. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність урахування внутрішньої мотивації фахівця до майбутньої професійної діяльності. У зв'язку з цим загальними педагогічними принципами організації процесу професійної підготовки майбутніх вчителів ПШ є: спрямованість на майбутню професійну діяльність, що зумовлює визначення застосовуваних методів, добір професійно-спрямованих текстів цілісність, системність освітнього процесу; науковість, тобто відповідність пропонованих у освітньому процесі технологій; індивідуалізація та

диференціація. Педагогічними умовами формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ на основі виокремлених нами вимог до їх професійної діяльності [3] визначаємо: • набуття теоретичних знань та практичних вмінь з навчального предмета (Іноземна мова), опанування методикою його викладання та педагогічною майстерністю; • оволодіння психолого-педагогічними знаннями, зокрема, віковими особливостями та вимогами до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ в ПШ; • вміння застосовувати новітні інноваційні технології у навчально-виховному процесі та ефективно інтегрувати їх з традиційними; здатність до продукування, тобто створення власних авторських методів навчання; • розвиток пізнавальних інтересів, прагнення до самовдосконалення. Розглянемо кожну з запропонованих умов більш детально.

Дискутуючи про набуття теоретичних знань та практичних вмінь з предмету «Іноземна мова» маємо на увазі формування основ іншомовної комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенцій. Проте, ще більшого значення у цьому контексті набуває методика навчання ІМ та педагогічна майстерність, оскільки у межах цих наук відбувається теоретичне та практичне оволодіння інноваційними технологіями навчання на уроках ІМ. Саме в цю групу умов ми включаємо формування вміння аналізувати й доцільно обирати інноваційні технології навчання ІМ, ефективно застосовувати їх з дотриманням усіх методичних принципів. Ґрунтовна робота, спрямована на реалізацію цієї умови відбувається у Педагогічному інституті Київського університету імені Бориса Ґрінченка. Відтак, слід зазначити семінарські заняття з дисципліни «Методика навчання ІМ» та спецкурсу «Сучасні тенденції навчання ІМ молодших школярів», на яких у форматі кола-ідей, рольових ігор, роботі в парах, в невеликих групах, із застосуванням «мозкового штурму» і т.д. відбувається обговорення та апробація (фрагменти уроку) інноваційних технологій навчання на уроках ІМ. У ході спостереження нами виявлено, що ефективними принципами організації роботи на занятті є: наочності, активності та самостійності, емоційного навчання [3]. Друга група умов, а саме, оволодіння психолого-педагогічними знаннями спрямована на урахування психофізіологічного розвитку дітей молодшого шкільного віку в процесі застосування інноваційних технологій навчання ІМ, тобто формування вміння обирати ефективні інноваційні технології у зв'язку з віковими особливостями та рівнем розвитку дитини. У цьому контексті особливого значення набувають дисципліни, такі як: «Дитяча практична психологія», «Психологія дитяча», «Психологія вікова». Крім того, останнім часом група інформаційних технологій навчання (які є інноваційними у навчанні ІМ в ПШ) розвивається швидше за інші. Тому «Основи інформатики з елементами програмування» стають необхідним компонентом формування готовності вчителів до застосування інноваційних технологій на уроках ІМ в ПШ. Дискутуючи про третю групу умов – вміння застосовувати новітні інноваційні технології у навчально-виховному процесі та ефективно інтегрувати їх з традиційними; здатність до продукування, тобто створення власних авторських методів навчання охоплює: інтерес до впроваджень інновацій у навчанні молодших школярів та практичну готовність до такого виду діяльності,

наявність усвідомленої потреби застосування нововведень та апробації авторських методик, внутрішню мотивацію, яка визначає прагнення до експериментування, сприяє самостійному виявленню переваг та недоліків, застосовуваних технологій, формуванню вміння адаптувати технологію до вікових особливостей учнів ПШ та рівню володіння ІМ. Більш того, мова йде про емоційне застосування інноваційних технологій навчання, цілеспрямованість, витримку, критичне ставлення до отриманих результатів [4, 141]. До четвертої групи умов ми відносимо розвиток пізнавальних інтересів, прагнення до самовдосконалення, що має безпосередній зв'язок з формуванням вміння навчатись впродовж життя. Це пов'язано зокрема з тим, що інноваційні технології дуже швидко розвиваються, тому щоб встигати за їх розвитком необхідно самостійно досліджувати, аналізувати і систематизувати світовий досвід. Відтак, дотримання цієї групи умов є одним з найнеобхідніших компонентів у структурі готовності майбутнього фахівця. Підсумовуючи визначені педагогічні умови слід зазначити, що з одного боку – це професійний рівень вчителя, з іншого – це матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу, які дозволяють ефективно оволодівати ІМ із застосуванням інноваційних технологій навчання ІМ. Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, дотримання охарактеризованих організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання на уроках ІМ, що спрямовані на модернізацію процесу професійної підготовки сприяють підвищенню конкурентоздатності та реалізації нових векторів у галузі освіти, ефективності такої підготовки. Перспективою подальших розвідок вважаємо дослідження готовності вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовичин Т.Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх фахівців у педагогічному університеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: lib.iitta.gov.ua/1135/1/Стаття_організаційно-педагогічні_умови_Вінниця.pdf. 2. Великий тлумачний словник сучасної української мови /Уклад і голов. ред. В.Т.Бусел. - К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2004. - 1440с. 3. Руднік Ю.В. Змістовно-методичне забезпечення процесу підготовки вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов / Ю.В. Руднік // Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс] : зб. наук. пр. / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 16. – К., 2014. – Режим доступу. – <http://www.psych.kiev.ua>. – Заголовок з крану. 4. Руднік Ю.В. Критерії готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов / Ю.В. Руднік // Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки: матер. V щорічної Всеукр. наук.-практ. конф. 09 квітня 2015 р. / М-во освіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; за заг. ред. Огнев'юка В.О.; [ред.кол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.В. Прошкін, О.В. Дудар]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 312 с. 5. Руднік Ю.В. Теоретичний аналіз змісту

поняття «інноваційні технології» у контексті навчання іноземних мов / Ю. В. Руднік // ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" – Додаток 4 до Вип. 31, Том IV (12): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2014. – С.197 – 203. 6.

Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А.В. Семенова]. – Одеса: Пальміра, 2006. – 272 с